

VIURE LA CATEDRAL

Sra. Montserrat Font i Sra. Dolors Llach. CEIP Verd, Girona. (Catalunya)

La nostra és una escola de Girona que està situada al barri de l'Eixample. És petita, d'una sola línia. Té una matrícula de 228 alumnes i 15 mestres que constitueixen el claustre. Els alumnes provenen d'un context sociocultural mitjà-alt.

Podríem dir que la idea d'elaborar un projecte relacionat amb el patrimoni va sorgir de l'assistència a anteriors jornades com aquesta.

El projecte es va elaborar, es va presentar i ens en varen subvencionar amb una dotació econòmica important que ens va ajudar a finançar tots els materials i recursos educatius. Aquest projecte el tenim configurat com un eix transversal que té com a objectiu general la valoració, conservació i respecte del patrimoni de la ciutat i en concret de la Catedral de Girona. Vàrem triar la Catedral perquè considerem que és un edifici molt emblemàtic de la nostra ciutat. Perquè l'hem tinguda embolicada molt de temps amb motiu de la restauració de la façana i això va despertar molt l'interès dels nens a preguntar per què es feia aquella restauració, sobre l'origen històric i l'estil d'aquest edifici. A partir d'aquest vàrem intentar de fer-los observar el patrimoni que ens han deixat els nostres avantpassats, fomentar la projecció individual i social cap a una integració positiva amb la ciutat i afavorir la relació de l'escola amb tota la comunitat educativa.

Els continguts d'aquest eix estan repartits en 9 temes relacionats amb la Catedral i cada un d'ells correspon a un nivell educatiu diferent, des de primer d'educació infantil fins a 6è de primària. Per tant estan adaptats a les característiques evolutives dels nens i nenes. La metodologia emprada per portar-lo a terme és el que acostuma a utilitzar-se en el treball d'eixos transversals, és a dir, l'ús d'estratègies que afavoreixin la interdisciplinarietat i la globalització. També aprofitem tots els recursos que organitza l'Ajuntament de Girona en el seu programa en el marc de Girona ciutat educadora i també els tallers que treballen aquest tema de la Catedral al museu d'art. Per desplegar el projecte destinem un mes en el segon trimestre.

Durant tot aquest mes podríem dir que l'escola queda convertida en una mena de delegació de la Catedral, perquè tota està decorada amb murals i decoracions que fan al·lusió als elements de la Catedral. Després, quan hem acabat tot aquest mes, el que es fa és que l'escola s'obre als pares i a tota la resta de la comunitat educativa en una jornada de portes obertes perquè puguin veure l'exposició de treballs que hem fet respecte d'aquest projecte. Aquesta jornada s'acompanya amb un acte de cloenda que hem anat variant. Aquest és el tercer curs que el farem.

El primer any vàrem fer una conferència, a càrrec del director del museu d'Història de la Ciutat de Girona. El segon any vàrem fer una representació de teatre en la qual varen actuar tots els nens i nenes de l'escola, on es recollien els continguts més significatius dels temes que conformen el projecte. Aquest és plantejament global que tenim del projecte i ara la meua companya, la Dolors us explicarà més detalls sobre el desenvolupament de cada un dels temes.

Dolors Llach

En primer lloc us parlaré del material. El material base és molt senzill, es tracta d'uns dossiers, d'una carpeta amb unes fitxes que en primer lloc hi posem –ho teniu a la pantalla- una cita d'un escriptor de Girona sobre el tema que es vol treballar específic de cada curs i una fotografia o un dibuix. En aquest cas és el text d'en Ruïra amb la façana de la Catedral. També els donem sempre un plànol de la ciutat de Girona on ells hauran d'assenyalar el que és l'itinerari i el camí que fan servir per anar a la Catedral.

No sempre, a cada curs, passem pels mateixos llocs. Procurem que vagin coneixent en aquest camí, el barri vell. A vegades passem per la Muralla; unes altres vegades passem per la Rambla, Ballesteries, Ciutadans, tot són carrers que ens van endinsant en el barri vell. La Catedral és el centre, el Call jueu. Procurem que els vagin coneixent, que els vagin vivint, que es vagin adonant de la diferència que hi ha entre el barri on els viuen, que és l'Eixample de Girona i la Catedral, que està al centre del barri vell. Que vagin notant aquesta diferència de la ciutat nova i la ciutat vella. Els carrers més estrets, no hi passen gairebé cotxes, hi ha un silenci, hi ha una pau, una tranquil·litat, el sol gairebé no hi entra, sobretot en els carrers tocant a la Catedral. Han de marcar l'itinerari que han seguit en aquest plànol.

Després venen unes quantes fitxes a l'aula per treballar els continguts del tema específic que es treballa en aquell curs, a través de la informació que els ha donat el mestre, dels llibres i la bibliografia que se'ls ofereix, que se'ls posa a la classe. Fan aquestes fitxes de continguts. Les altres fitxes serien el bloc que fan servir per anar a la Catedral, a la sortida.

Evidentment cada curs va a acabar el treball a la Catedral i tenen unes fitxes de camp per treballar l'aspecte del tema concret in situ. Aquesta és una fitxa de camp, dels nens de 2n de cicle mitjà, on treballen els picapedrers. Van amb un carreu i busquen a les parets de la Catedral aquestes marques dels picapedrers. Finalment tenim una fitxa d'avaluació que, fins ara, la tenim molt oberta.

Abans de començar fem una fitxa d'avaluació inicial, els preguntem als nens què saben de la Catedral. Tots saben coses, perquè la Catedral és molt viscuda a Girona. La gent hi va molt sovint. A partir d'aquesta pluja d'idees que van dient els nens podem, moltes vegades, triar el tema que ens interessa treballar. Els preguntem: què has après de la Catedral? El nen explica el que ha après aquest any amb el tema treballat. Ara estem, la gent del claustre, treballant un altre tipus d'avaluació més concreta sobre els continguts de cada curs.

Ara us passaré a explicar els temes que treballarem a cada curs.

Evidentment els continguts d'aquests temes no pretenem aprofundir-los moltíssim. El nostre objectiu principal és acostar els nens a la Catedral. Ensenyar-los a observar, a mirar, a aprendre-se-la una mica, perquè se la facin seva i se l'estimin. Estem parlant de nens de 3 anys.

El tema que vam escollir va ser l'àngel que hi ha al cim del campanar. És un àngel que pràcticament es veu de tot Girona. Fa 1,80 m. El primer que aprenen els nens de P-3 és que els el presentem, es diu Miquel. Ells el que primer saben dels seus companys de la classe és el nom i treballen l'escriptura a partir del nom dels seus companys, per tant l'àngel també té un nom. També el coneixen. Ja serà una mica més amic seu, sabent el seu nom.

A partir que se'ls ha dit a l'escola i surten al carrer fàcilment el poden veure perquè és el punt més alt de la Catedral i es veu de tot Girona. Aprenen el seu nom, la seva funció: aquest àngel ens fa una feina a Girona, no mira sempre cap al mateix costat. El podem veure de vegades de cara i de vegades d'esquena i de costat, perquè és un panell i ens assenyala d'on ve el vent. Això agrada moltíssim als nens.

Com us ha dit la Montse, una de les cloendes que vàrem fer per acabar el treball de la Catedral va ser una obra de teatre en què van participar tots els nens. Als de primer els vàrem vestir d'angelets i es va fer una representació d'angelets. Aquest és el mural que van fer a la classe de P-3.

A P-4 ja no us hauria de dir res perquè us ho ha dit l'Oriol amb el vídeo. És el que va treballar les escales de la Catedral. Aquí veiem una fitxa feta a classe abans de la visita, lligant les escales de la Catedral amb una escala musical. Vàrem fer una cançó, la vàrem musicar amb una lletra que parla de les escales de la Catedral: ara pujo, ara baixo, noranta esglaons són molts esglaons, ara tornem a baixar, ens cansem...

En la visita a les escales de la Catedral els nens s'adonen de l'especificitat de la pedra de Girona, que les escales són un bon testimoni. Una pedra calcària amb molts nomòlits, uns petits fòssils que els fan molta gràcia, són molt visibles i els veuen molt bé. Finalment el mural que sempre fan a cada classe. Aquest era força original perquè el van fer al terra de la classe i fet amb pedretes.

A P-5 el tema que treballem és la bruixa. La bruixa és un personatge molt simpàtic. És una gàrgola situada a la part del darrere de la Catedral. És una gàrgola en forma de bruixa envoltada d'una llegenda molt adient als nens de cinc anys. Aquí ells han fet la seva versió d'una auca, de la bruixa malparlada que va acabar convertida en gàrgola i sempre més ha d'escopir aigua perquè se li netegi bé la boca de dir tantes paraules lletges. Aquí els de P-5 en la representació teatral es van disfressar de bruixes i bruixots. També el mural que van fer a la classe.

Entrem ja a primària. A 1r el tema és la façana de la Catedral. La Catedral té una façana barroca esplèndida, plena d'escultures molt senzilles per conèixer-les. És un bon moment per iniciar als nens a desxifrar la iconografia, veure aquells sants qui són, porten unes coses: per què les porten? Llegir aquesta façana. Els és molt senzill. Llavors fan un gran mural a la classe dibuixant la Catedral i van posant tots els sants que ells van dibuixant en uns tallers. La senyoreta els diu: Sant Pere. Ja els ha explicat que Sant Pere porta una clau molt grossa i que el dibuixin. Llavors tots fan Sant Pere. Després fan una votació entre ells sobre quin és el Sant Pere que posen en el mural de la classe. I així amb els 6 sants de la Catedral i la verge al centre. Aquí els veieu treballant.

A 1r maregem una mica els pares. Els demanem que els acompanyin un dia que els vagi bé, a la Catedral, que hi vagin amb una màquina de fer fotos i que el nen busqui un racó, un lloc que li cridi l'atenció de la Catedral, sigui quin sigui, ens és ben igual, de dins o de fora, i que en faci una fotografia. Llavors aquesta fotografia la porta a l'escola i la mestra la posa en un mural a la classe. Aquest racó de fotografies ens dóna peu a fer un passeig per la Catedral, per dins i per fora, seguint el fil d'aquests racons. Cada nen ens ha d'ensenyar on ha fet la fotografia. Ens diu una mica la seva i la mestra acaba d'explicar què hi ha i què passa. Evidentment sempre adaptat al seu nivell.

2n de cicle inicial. A 2n de cicle inicial li ha tocat el tema de les campanes, el campanar. Les campanes, des del seu protagonisme en temps passat, que governaven, dirigien i orientaven la gent del poble de Girona, han quedat gairebé en silenci. Els fa molta gràcia que se'ls expliqui el protagonisme que tenien les campanes, que avisaven la gent dels perills, de les festes, dels morts. Fins i tot a Girona hi havia una campana que es dia la peixatera, cosa que els fa molta gràcia, que tocava els dies d'abstinència quan no es podia menjar carn. I recordava a les mestresses de casa que havien d'anar a comprar peix. Ara continua havent-hi campanes, n'hi ha 6. aprenen els noms de les campanes, també abans han après el nom de l'àngel, els noms dels sants de la façana. Ens interessa moltíssim que vagin donant noms propis a tots els elements que es pugui, de la Catedral. Per aconseguir que se la facin seva, que la coneguin. **Les campanes tenen un nom, han estat batejades. Tot i que ara no les sentim gaire, el seu silenci també és relatiu, perquè també toquen. Ens acostem a la Catedral, ens aturem a sota del campanar.** Malauradament no hi podem pujar perquè l'escala no ofereix tota la seguretat que voldríem, però sí que a sota del campanar **quan la Beneta toca les 11 o les 12**, que ja procurem que sigui aquesta hora quan hi arribem. Allà a sota eixorda però ens apartem una mica del barri vell i els sorolls de la ciutat les apaguen. Heu vist els murals que han fet de les campanes, un que tenia els tres campanars més emblemàtics de Girona.

Cicle mitjà. A cicle mitjà ja són una mica més grans. Aquí intentem treballar a primer i a segon de cicle mitjà els oficis que van intervenir en la construcció i ornamentació de la Catedral. A primer de cicle mitjà treballem els vitralls i els vitrallers, a segon de cicle mitjà treballem els picapedrers. Aquí tenim l'ocasió de començar a parlar de la societat de l'època, com hi vivia la gent, com aquests treballadors que arribaven de Girona especialment per treballar en les obres de la seu. La construcció de la llotja. Visiten una pedrera.

Pel que fa als vitralls anem al Museu d'Art de Girona, on hi ha una taula de vitraller que, segons sembla, és la més antiga que es conserva a Europa. La veuen. Els expliquen com hi treballaven els vitrallers. Ells a la seva manera fan els seus vitralls, amb paper, amb paper transparent i amb acetat. Els resultats sempre són bonics perquè són combinacions de colors i veuen aquesta llum que els vitralls transmeten o deixen arribar a dins de la Catedral.

Quan anem a la Catedral observem com hi arriba la llum i com n'és de bonica la llum dels vitralls i les rosasses.

A 4t el que fan és visitar una pedrera. Treballem els picapedrers. Allà els expliquen que si s'aturen a escoltar els sorolls de Girona, sentiran cotxes, motos i molt de soroll; i que en l'època en què es construïa la Catedral el que se sentia eren els pics dels picapedrers. Anem a la Catedral a veure els carreus, es fan càrrec dels carreus, de totes les dificultats de construcció amb els mitjans que tenien i les eines; el transport des de la pedrera fins a la seu, amb tot el feixuc que podia ser i aquí els teniu representant l'obra de teatre d'abans. Aquí, fent un taller de ceràmica fan elements de la Catedral.

Cicle superior. Els de cicle superior són els nens més grans que tenim a l'escola ara. Pensem que aquí podríem introduir un vocabulari molt bàsic, d'inici, dels elements de l'art romànic i de l'art gòtic. Per això vam escollir la Torre de Carlemany i el Claustre.

Aquesta Torre de Carlemany ens ofereix molt netament els arcs de mig punt, les arcuacions cegues que els coronen per sobre. I sobretot, després el Claustre esplèndid, romànic en què hi ha totes les varietats dels capitells, des de els historiatos amb escenes de la Bíblia, molt fàcils de llegir, fins a Adam i Eva, el Paradís terrenal, com Déu els expulsa. Gairebé no t'ho han d'explicar perquè les imatges es veuen molt nítides. Hi ha l'Arca de Noé. Hi ha oficis. Després hi ha els capitells amb decoració vegetal i finalment amb decoració geomètrica. És a dir, que poden veure tota la gamma.

Llavors intentem introduir el vocabulari de l'estil romànic, comparat a dins de la Catedral amb les dimensions de la Catedral, l'arc apuntat, la volta de creuaria, amb diferència a les voltes del claustre, que són la volta de canó, el quart de canó, etcètera. També fan tallers.

A 6è, que són ja els més grans, hem escollit dos temes que ens permetin estirar una mica el fil de la història i per això vam escollir els sepulcres. A la Catedral de Girona hi ha sepulcres molt bonics, però potser els més emblemàtics són els del Cap d'Estopa, Ramon Berenguer, que va ser enterrat a Girona després que el van assassinar en uns boscos a prop de Girona. Va ser portat a la Catedral i enterrat. Al cap d'un temps se li va fer un sepulcre, que és del segle XIV.

Aquest sepulcre és molt bonic, amb la seva figura jacent a sobre. Amb tota la seva vestidura de cavaller, que els nens poden observar i veure.

L'altre sepulcre que es treballa és el de l'Armasenda, la dóna de Ramon Borrell, compte de Barcelona, fill del compte de Carcassona. Va ser una gran benefactora per a Girona. Va venir a retirar-se a Girona. Va ajudar i afavorir noves obres de la Catedral.

Després d'haver passat tots els nostres alumnes des de P-3 fins a 6è, cada any per la Catedral veient-li un aspecte diferent, pensem que han fet un aprenentatge sistemàtic d'aprendre a llegir una mica la seva Catedral, que és el seu patrimoni més proper. Tenim la il·lusió que aquestes pautes que els hem donat els serveixin per conèixer altres monuments i a poder-ne gaudir.

Moltes gràcies.